

սեւագոյն ամպերով ելլէ նէ, արեւ-
լեան կողմը շատ անձրեւի նշան է :

Արեւուն ծագած ատենը չորս դին
փայլուն սեւ ամպ երեւնայ նէ, անձրեւի
նշան է :

Կայծակ կամ ամպերու ճայթ մունք
որ կողմը ըլլայ նէ՝ անձրեւ գալու նշան
է . միայն փայլակը հիւսիսի կամ հա-
րաւի կողմերուն որ կողմը տեսնես նէ,
հոն կ'ըլլայ անձրեւը :

Եթէ հիւսիսի կողմէն շատ հով
փչէ, նշան է անձրեւի :

Ձկնկուլ թռչունը շատ լուացուի
նէ, շատ անձրեւ գալու նշան է :

Կովերը երբոր հարաւի կողմը եր-
կայն երկայն կրնային՝ անձրեւի նշան է :

Սրջիւնները երբոր իրենց հաւ-
կիւթները տեղէ տեղ կը կրեն, անձրեւի
նշան է :

Հաւերը երբոր կը վազեն, կը կըռ-
կըռան, անձրեւի նշան է :

Գորտերը դէպ 'ի ջուրը կը վազեն,
կը պոռան կը կանչեն, անձրեւի նշան է :

Երբոր կը տեսնես որ հովը կակուղ
կը փչէ, կ'ուշացընէ անձրեւը . ու կաղ-
նի ծառը շատ պտուղ որ տայ, ան տա-
րին անձրեւ շատ կ'ըլլայ :

Ամէն կենդանւոյ դէպ 'ի հիւսիս
փախչիլը՝ անձրեւի նշան է :

Կռունկը ատենէն առաջ գայ նէ,
աշունը երկայն կը քըշէ ու ձմեռը ան-
ձրեւ ձիւն շատ կ'ըլլայ . եթէ կռունկը
ուշ գայ նէ, ձմեռն ալ ուշ կը մնայ :

Անակ ուրիշ շատ կենդանեաց
շարժմունքէն, ու լեռան ծառերուն
քիչ կամ շատ պտուղ ունենալէն՝ յա-
ջորդ ձմեռը կը գուշակուի :

Պ . Պ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՍՏՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հետեի նոր հոլերս :

Հետեի անունով գերմանացի քաջ
աստղաբաշխը երկու տարի առաջ մո-
լորակ մը գտեր էր, որ Արեւ ըսուե-
ցաւ . նոյն անձը աս տարի յուլիսի առ-
ջի օրերը Տրիգէն քաղքին մէջ ըլլա-
լով՝ ուրիշ նոր մոլորակ մըն ալ գտեր
է, և ասոր մեծութիւնը իններորդ
ու տասներորդ կարգի աստղերուն
չափ է : Իտալիոյ աստղաբաշխներն
ալ մօտեւոս գիտելով ստուգեցին աս
մոլորակին գոյութիւնը, և կ'ըսեն
թէ ասիկայ ալ հաւանական կարծեօք
այն մանր մոլորակաց մէկն է որ հրատ
ու լուսնթագ մոլորակներուն մէջտե-
ղուանքը կը պտըտին :

ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սեւի :

ԱՅՍԻՍԻՆ արեւելեան մեծ արշիպե-
ղագոսին մէջի Սողուքեան կղզիները
անուանի են իրենց բոյսերուն շատու-
թեանն ու աղւորութեանը համար :
Արմաւենիի տեսակներ կան հոն որ
անոնց մէկ տեսակին պտուղը սա-
կըսուի, ու խիստ առողջարար ու
համեղ է : Անկուսթան անունով
ծառ մը կայ որ պտուղը խաղողի, ե-
լակի, կեռասի ու նարնջի համերը
ունի . հռչակաւոր է նաեւ հացի ծա-
ռը, երեսոսը, հնդիկ ընկոյզը², թե-
քը՝ որուն փայտը նաեւ շինելու կը
գործածուի, քայեփու թթին՝ որ պա-
տուական եղ ունի : Այս օգտակար ծա-

1 Գարեգէլ :

2 Հիփոսոսի մէլիւն :

ուերէն մէկն ալ մեխակն է . ասոր ծառը 15 ոտնաչափէն ինչուան 30 ոտնաչափ բարձր կ'ըլլայ . բունը շիտակ է ու գագաթը լայն , ճիւղերը շիտակ հորիզոնական դրքով պառկած . ծաղկըները հոտաւէտ , պտուղը մութ կարմիր կամ սեւագոյն :

Սեխակին ծաղկըները բացուելէն քիչ մը առաջ գամի նման ձև մը ունին : Երբ դեռ չբացուած՝ կը ժողվեն կը չորցնեն , ու կ'ըլլայ ջղերու ու ժ տուող , սրտի օգտակար ու տաքցուցիչ համեմ , և շատ դործածուելուն համար՝ մշակութիւնն ու վաճառականութիւնն ալ շատ յաճախած է հնգկաստան ու Լիբիկէի կղզիներուն մէջ : Սէկ ծառը երկու իրեք լիպրէ մեխակ կուտայ . և որովհետեւ հինգ հազար մեխակը մէկ լիպրէ կը կշռէ , ըսել է թէ երկու լիպրէ մեխակ տուող ծառը տասը հազար մեխակ կուտայ , որ շատ բան է : Եւ ծաղկըները երբոր չորնան ու քանի մը օր մուխի մէջ մնան՝ կը սենան : Իսկ ծառին վրայ մնացած պտուղը երթալով կը մեծնայ , ինչուան մէկ բլթաչափ մեծութիւն կ'ունենայ , մէջն ալ կարծր ու սև խէժ մը կը լեցուի որ շատ հոտաւէտ կ'ըլլայ , ու զօրաւոր համ մը կ'ունենայ : Եսիկայ կ'առնեն կը ցանեն , հինգ վեց տարիէն կը մեծնայ ծառ կ'ըլլայ , ու կը սկսի ծաղիկ ու պտուղ տալ :

Սողութեան կղզիները Փորթուկալցիք գտան 1511^ն , ու անոնց ծովեզերեայ տեղուանքը իրենց բնակութիւնը հաստատելէն ետեւ՝ բոլոր ան կղզիներուն վաճառականութիւնը ձեռք առին . քիչ ատենէն հոլանտացիք գընացին հոն , ու կղզեցւոց օգնութեամբ զանոնք դուրս վաճառեցին : Եւ ատենները մեխակը ամէն մօտ եղած կղզիներուն մէջ ալ կը բուսնէր , բայց հոլանտացիք աս վաճառականութիւնը միայն իրենց պահելու մտքով՝ ան կղզիներուն մէջ եղածները բոլոր փախցուցին , ու հրաման հանեցին որ Լիպոյնա ու Լիւնաթ կղզիներուն

մէջ միայն մշակուի : Բայց աս ջանքերնին պարապ ելաւ , իրենց շահասիրութիւնն ալ խաղբ եղաւ . վասն զի մեխակի հունտ ուտող թռչունները՝ հունտերը նոյնպէս ամէն տեղ կը տանէին . անով սկսան նորէն շատնալ մեխակի ծառերը . հոլանտացիք ալ 1824^ն թողուցին իրենց առջի խորհուրդը . ուստի հիմա ուր տեղին օդն ու հողն որ աս ծառիս կը յարմարի՝ ան տեղուանքը մեծ ջանքով կը մշակեն աս գեղեցիկ համեմը :

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բնաբանական հարցմանքներ :

Ինչո՞ւ երկրիս մթնոլորտը երբեմն մէգ կամ մշուշ կը պատէ .

— Սոսն զի գետնէն ելած շոգին դեռ վեր չբարձրացած , ցրտէն խտանալով , կը ծանրանայ ու ակնկրնար վեր ելլել , անով ցած կը կենայ , ու օդին բարեխառնութիւնը կ'ալլայլէ , ետքը կամաց կամաց մանր անձրևի պէս վար կը թափի :

Ինչո՞ւ մշուշը կը փարատի .

— Սոսն զի արևուն ճառագայթները երբոր կը սկսին վրան զարնել , անոնց տաքութենէն կ'անգայտանայ , անով կը թեթեւնայ ու ամպի պէս վեր կը բարձրանայ , և կամ բոլորովին կը ցրուի :

Ինչո՞ւ մարդուս վրայ եղեամն կամ սառած մէգ չի ջնար .

— Սոսն զի եղեամը ան մարմիններուն վրայ կ'իջնայ ու կը սառի , որոնք խիստ պաղ են . անոր համար է որ աւելի շատ կը նստի ծառերու ճիւղերուն վրայ , չոր տունկերու , քարերու , երկաթներու , ճամբորդներուն մազին ու մօրուքին վրայ և այլն :

Ինչո՞ւ ձմեռը պատուհաններու ապակիները կը սառնին .

— Սոսն զի ներսի օդը տաք ըլլալով ու շոգիով լեցուած , երբոր ապա-